

10 березня- День Державного гімну України

Державний гімн — один з державних символів, урочистий музичний твір, який використовується при громадських святкуваннях, державних святах, церемоніях та ритуалах. При його виконанні у більшості країн передбачено те, що потрібно вставати і знімати головний убір. Також поширено під час виконання гімну власної країни тримати руку на серці.

Слово “гімн” з грецької мови - “похвальна пісня”. Як жанр **релігійної поезії** гімн еволюціонував від архаїчних ритуальних обрядів, виконуваних для прославлення богів та героїв під час церемоній і свят. Він складався із звернень і похвал, слів до звеличування особи, опису її подвигів, філософських роздумів, міг закінчуватися молитвою та заклинанням.

На сьогодні нам відомі давньоєгипетський гімн, присвячений богу відродження Осірісу, шумерський гімн, присвячений богу вітру Енлілю, вавілонський гімн богу Сонця Шамашу та інші.

В древній Елладі гімни виконувалися на честь бога мистецтв Аполлона та бога родючості та веселощів, Діоніса.

Латинську літературу Середньовіччя презентують прості аскетичні гімни.

Розквіт мистецтва складання гімнів пов'язаний із німецькою літературою, із іменами Мартина Лютера, Фрідріха Шиллера, Йоганна Вольфганга фон Гете.

Після цього жанр релігійного гімну занепадає.

Із початком доби Романтизму гімн стає **світським жанром** і використовується у несакральній сфері суспільного життя. І хоча він зберігає патетику та емоціональну насиченість, в ньому оспівуються реальні події, люди та речі.

Наприклад, “Гімн до ідеалів людства” Ф.Гельдерліна, революційний гімн Г.Гейне “Сілезькі ткачі”, а також гімн Р.Кіплінга та Ф.Ніцше “Діфірамби діонсійські”.

Генрих Гейне

На початку 20 століття увага поетів до гімну посилюється.

Написані “Хвала людині” В.Брюсова та “Вічний революціонер” І.Франка.

Іван Франко
"Гімн"

Цикл М.Рильського “Гімн труду і сонцю” змальовує одухотворений образ України і втілює високі патріотичні ідеї.

Що до гімну як **державного символу**, то найстарішим національним гімном вважається **японський гімн Кімігайо**, його текст був взятий із збірника віршів періода Хейан (794-1185 рр). За формою цей вірш є вітанням, побажанням довголіття, аналогом українського «Многая літа!».

Також найстарішим національним гімном вважається гімн **Нідерландів**, який називається Вільгельмом. Його вірші були написані між 1568 та 1572 роками під час Нідерландської революції, у ньому йдеться про боротьбу за незалежність. В пісні оспівується боротьба Вільгельма I Оранського проти іспанського короля.

Один із найвідоміших державних гімнів — державний **гімн Великобританії**, вперше був виконаний у 1619 році під назвою «Боже, бережи короля».

Державний гімн «Марсельєза» був написаний в 1792 Клодом Жозефом Руже де Лілем і прийнятий в якості національного гімну Франції в 1795 році. Це найвідоміша пісня Французької революції, що стала гімном революціонерів. Твір часто слугує як гімн революцій для людей усіх країн, що повстають проти несправедливості. Існують варіанти Марсельєзи різними мовами.

Одним із перших офіційно прийнятих державних гімнів у 1770 році був державний гімн Іспанії “Марча Реал” - “Королівський марш”, написаний 1761 року. Це один з небагатьох національних гімнів без слів.

Першою східноєвропейською нацією, у якої з'явився національний гімн, стало князівство **Сербія**, яке утворилося під час Першого сербського повстання (1804—1813). Пісня «Повстань, Сербія!» була оголошена його гімном у 1804 році.

Україні кілька століть гімн заміняли рідні патріотичні пісні, часто релігійного характеру.

Ближчими до жанру гімну були козацькі пісні. Вони звучали як присяга перед Богом і бойовою честю. У період козацької доби особливо популярними були пісні “Нумо, хлопці, до зброї”, “Пісня про Байду”, “Ой, на горі, там жінці жнуть”, “Засвіт встали козаченьки”.

Початок 1848 року ознаменувався низкою буржуазно-демократичних революцій у Франції, Італії, Німеччині, Австрії. Їх невід'ємною складовою стали визвольні рухи багатьох національно-поневолених народів Східної і Центральної Європи. Звідси пішла назва революції — «Весна народів».

Революційні події надали широкого розмаху національно-визвольному руху в Східній Галичині. Саме в час «Весни народів» 1848-49 років Головна Руська Рада, перша українська політична організація, створена у Львові для захисту прав українського населення, визначила **гімном Галичини** пісню на слова

греко-католицького священника **Івана Гушалевича** «**Мир вам, браття, всім приносим**».

На **Закарпатті** в ті ж роки **Олександром Духновичем** був написаний гімн «**Я русин єсмь і буду**». Перу Духновича належить і вірш «**Подкарпатські русини**», який став офіційним гімном краю до 1939 року.

У 19-20 столітті як національний гімн у **Центральній та Східній Україні** виконувався «**Заповіт**» **Тараса Шевченка**.

В українських церквах богослужіння завершувалося гімном-молитвою «**Боже Великий Єдиний, нам Україну храни...**» на музику **Миколи Лисенка** та слова **Олександра Коніського**, написаний у 1885 році.

Доречі, це був єдиний лисенківський релігійний твір на авторський текст. Він і сьогодні є духовним гімном України.

Гімн українців-емігрантів - «**Далека Ти, а близька нам**» на музику **Станіслава Люткевича** та слова **Василя Щурата**, там є такі проникливі рядки:

...Світи нам, Вітчино,
Світи, кохана Україно,
Щоб знали ми, куди нам йти
У світлу годину!..

У 1945 році був офіційно затверджений гімн УРСР – «**Живи, Україно, прекрасна і сильна**», музика авторського колективу под керівництвом **Антоня Лебединця**, слова **Павла Тичини** й **Миколи Бажана**, від 1978 року – з певними змінами.

Створення сьогоднішнього **Державного Українського Гімну** бере початок з осені 1862 року.

Його автор - український етнограф, фольклорист, поет **Павло Чубинський**, який народився 27 січня 1839 році в одноіменному хуторі **Полтавської губернії**.

Під час студентства він приєднався до редакції журналу «Основа» — першого суспільного-політичного та літературо-мистецького українського видання в Російській імперії.

Павло Чубинський також був членом об'єднання інтелігентів «Стара громада», яка займалася культурною та просвітницькою діяльністю. Вважається, що саме тут зародилася ідея створити вірш, який надихав би українців на боротьбу за свободу.

Точний день появи вірша невідомий, але це було восени 1862 року. Чубинський був серед гостей дружньої вечірки з сербськими студентами. Вони заспівали патріотичну пісню, яка вразила молодого автора. На Чубинського вони справили таке величезне враження, що він вибіг до суміжної кімнати, а через пів години потім вже з'явився з текстом «Ще не вмерла Україна».

Вірш так швидко поширювався серед українських громад Наддніпрянщини, що не залишилося без уваги російської влади. 20 жовтня того ж року за наказом голови жандармів князя Долгорукого Павла Чубинського вислали на проживання в Архангельську губернію під наглядом поліції. Причина — авторство «возмутительных песен и прокламаций» та через «вредное влияние на умы простолюдинов».

Композитор **Михайло Вербицький** написав музику на слова Павла Чубинського. Вірш з нотами опублікували в 1865 році, тоді ж його вперше виконали як музичний твір. Це сталося 10 березня на концерті в Перемишлі, присвяченому творчості Тараса Шевченка.

Символічно, що автори гімну знаменували собою єдність українських земель: Павло Чубинський народився у Наддніпрянській Україні, де вірш отримав перше поширення. Михайло Вербицький з Галичини перетворив його на пісню, яку за національний гімн визнавали Леся Українка, Іван Франко та українські громади в різних частинах світу.

У 1917—1920 роках «Ще не вмерла Україна» став одним з державних гімнів УНР та ЗУНР.

15 січня 1992 року музична редакція Державного гімну була затверджена Верховною Радою України, що знайшло своє відображення у Конституції України. 6 березня 2003 р. Верховна Рада України ухвалила Закон «Про Державний гімн України».

Законопроектом пропонувалося затвердити як державний національний гімн на музику Михайла Вербицького зі словами тільки першого куплету і приспіву пісні Павла Чубинського «Ще не вмерла Україна».

Закон України «Про Державний Гімн України» від 6 березня 2003 року.

Стаття 1. Державним Гімном України є національний гімн на музику М. Вербицького зі словами першого куплету та приспіву твору П. Чубинського в такій редакції:

«Ще не вмерла України і слава, і воля,

Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.

Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.

Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,

І покажем, що ми, браття, козацького роду».

Стаття 2. Встановити, що урочисті заходи загальнодержавного значення розпочинаються і закінчуються виконанням Державного Гімну України.

Музичне виконання Державного Гімну України здійснюється під час проведення офіційних державних церемоній та інших заходів.

Стаття 3. Наруга над Державним Гімном України тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

